

פרשיית השבוע

מגזין להגות והסברה יהודית

פרשת דברים ותשעה-באב תש"פ * 498

נועם הנשמות
פרקי ערגה לשבת קודש

על השולחן
הרב אברהם ישראל פרידמן

השועלים מדברים

עשרות ניסו לכרות את העץ העב. מי הוא זה שהצליח?

”

... עניין ההכנה

לשבת במאכלים וכולי, אינו רק עניין של הכשר-מצווה, אלא הוא עניין בפני-עצמו, כדכתיב: והיה ביום השישי — והכינו את אשר יביאו.”

”והביאור הוא, שהאדם לא יכול לעבור מעבר כה חד ממצולות החולין של ימות החול, למצב רוחני גבוה של שבת-קודש, והדרך לזה היא לעבור הכנה שתכניס את האדם כבר ביום שישי למצב של ”קבלת שבת”, למצב של שבת”

(הגאון רבי צבי רוטברג שליט”א - ראש ישיבת בית מאיר - ספר 'מודע לבניה')

צילום: הקרן למורשת הכותל

למרות שאנחנו בדורנו רגילים יותר לפישוט הליכים ולפלאי טכנולוגיה שעושים הכל תוך דקה וחצי. הקב"ה בונה ירושלים. כל רגע. עוד מעשה טוב-ולבנה חדשה הוצבה. מעשה טוב נוסף-לבנה נוספת.

הוא נשא משל מעניין בעניין: עץ עב נועד לכריתה. הגיע הראשון וחבט בגרזן, אך לא עלה בידו - העץ עדיין בשלו. הגיע השני, ועדיין העץ עומד במריו, אולם החיבור שלו התרפה קמעא. אט-אט ניסה כל אחד את מזלו עד שברגע-האמת מט העץ העב ארצה, לשמחת כולם.

את הכריתה - מחדד מושל המשל - לא כרת האחרון. טעות בידכם. כל אחד מהפועלים האיץ את ההליך, תרם את חלקו שלו. כולם-בעצם-כרתו את העץ. גם אם האחרון גרם לפעולה הסופית.

כך גם בבניית בית-המקדש. כולנו בונים. כל אחד והלבנה שלו. עוד קצת הארת-פנים, עוד קצת אהבת ישראל כנה ולבבית-ואנחנו שם.

משרואה רבי עקיבא את השועלים על הר ציון ששם - ראה את החזון העתידי מתחיל להתגשם. הוא ראה את הטיפה הזו, זו שבהמשך תשחק את האבן הבלתי-עבירה. נאמן ליסוד הרעיוני ששינה את חייו - עומד רבי עקיבא מול הר ציון ששם.

השועלים הללו מדברים. הם חלק מהפאזל העתידי. הם המים שבסוף ישחקו את אבני הכאב. את לב-האבן שמחכה להתרומם ולבעור. והוא - עומד ומשחק.

הוא - עומד ומשחק.

... שוב פעם אחת היו עולין לירושלים. כיון שהגיעו להר הצופים קרעו בגדיהם. כיון שהגיעו להר הבית ראו שועל שיצא מבית קדשי הקדשים התחילו הו בוכיו ור"ע מצחק אמרו לו מפני מה אתה מצחק אמר להם מפני מה אתם בוכים אמרו לו מקום שכתוב בו (במדבר א. נא) והזר הקרב יומת ועכשיו שועלים הלכו בו ולא נבכה אמר להו לכך אני מצחק דכתיב (ישעיהו ח. ב) ואעידה לי עדים נאמנים את אוריה הכהן ואת זכריה בן יברכיהו וכי מה ענין אוריה אצל זכריה אוריה במקדש ראשון וזכריה במקדש שני אלא תלה הכתוב נבואתו של זכריה בנבואתו של אוריה באוריה כתיב (מיכה ג. יב) לכן בגללכם ציון שדה תחרש [וגו'] בזכריה כתיב (זכריה ח. ד) עוד ישבו זקנים נבואתו של אוריה הייתי חתיירא שלא תתקיים נבואתו של זכריה עכשיו שנתקיימה נבואתו של אוריה בידוע שנבואתו של זכריה מתקיימת. בלשון הזה אמרו לו: עקיבא ניחמתנו, עקיבא ניחמתנו: (גמרא מכות כד, ב)

ממה מתפעם כל-כך רבי עקיבא עד שהוא שוחק? פלא הוא הדבר בעינינו הבשריות!

נקדים קמעא ואולי יעלו הדבר על לב מבין ומקשיב:

את השינוי החד והקוטבי שמחולל רבי עקיבא בחייו מאדם פשוט לזה שמגיע לפסגות של אהבת השם עד שמוכן למסור נפשו עליו כפשוטו, ומרביץ תורה לרבבות תלמידים, הוא זוקף - כידוע - לזכותם של אבנים שחקו מים - מים שמצטרפים לטיפה ועוד טיפה עד שמצליחים-בבא העת-לשחוק את האבנים..

רבי עקיבא למד ומלמד מיני-אז כי אין לבוז לפירוורים. פרוטה לפרוטה מצטרפת. טיפה לטיפה, עד שאבנים נשחקו על-ידי ה... מים. עוד לימוד ועוד לימוד, ממש מההתחלה, עד שמגיעים למעלה. גמרא. משנה. תוספתא. והיד נטויה.

אכן, זה תהליך ארוך - לעיתים גם מייגע. זה דורש המון סבלנות ואורך-רוח. אבל בסוף-בסוף התוצאה המיוחלת בא-תבוא. אפילו האבנים יישחקו.

בית-המקדש-כבר עמד על זה הבחור הנעלה והמופלא רבי שלמה קרלינסקי זצ"ל = לא ייבנה בזבנג וגמרנו.

לתשומת ליבכם

מהדורת הדפוס
מצומצמת.

לקבלת הגיליון במייל,
שלחו בקשה ל:

abyisrael@gmail.com

ב'ארות או ב'ארת

הרב יוסף מיימון

בשבת שעברה קראנו את תוכחת ירמיה בשם ה' 'מָה מָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם בַּיּוֹם הַזֶּה לְעִזְבַת מַעֲיִן נוֹבַע לטוֹבַת חֲצִיבַת בּוֹרוֹת סְדוּקִים - אֶתִּי עָזְבוּ מִקּוֹר מַיִם חַיִּים לְחַצְב לָהֶם בְּאֵרוֹת בְּאֵרֹת נְשָׁרִים אֲשֶׁר לֹא יִכְלוּ הַמַּיִם'.

התוכחה מובנית - השפע שבעבודת ה' הוא בלתי נדלה כמעטין והמאמצים הנדרשים בשבילו הם מעטים - בסה"כ לשאוב מהמעטין, לעומת זאת בע"ז המאמצים גדולים - מאמצים של חציבת בורות ולאחר כל המאמצים בחפירת הבורות, המים - השפע שבא מהם לא מחזיק מעמד.

אך הסקרנות שלי צדה שינוי מינורי בכתוב הפסוק: מדוע ה'ב'ארות' הראשון מלא וה'ב'ארת' השני - חסר?

"... כשהם עזבו את מקור מים חיים זה היה בשביל 'ב'ארות' בורות מלאים בתאוות עולם הזה ותענוגיו, אך אחרי שכבר התחילו לחצוב אותם - הם גלו 'ב'ארת', בורות חסרים..."

לעניות-דעתי, הנביא טמן כאן מסר גדול בדרכי היצר-הרע.

היצה"ר מפתה: "תצא מהישיבה לטובת לימודים אקדמאים, תצליח בחיים וכו'. תצא מהלימוד לביזנס, תראה עולם. תעשה כסף בקלות - תלוה ולא תלוה וכן הלאה. הוא מצייר הכל כל-כך נוצץ כל-כך ורוד..

אך מיד לאחר שהקשיבו לו ויצאו וכבר הדרך לחזור לא כ"כ קלה - אזי מגלים שהלימודים האקדמאים לא כל כך קלים, וגם לא כ"כ פשוטים, וחוף מזה גם למי שכבר קבל את התואר ה'נכסף' לא כל כך קל למצוא עבודה, וגם למי שכבר מצא, לא כל

כך מסתדר בעבודה עם החברים... עם הבוס... עם הלקוחות... וגם אם הוא מוכן להתאמץ בלי כל כך להסתדר עם כלם... ההכנסה לא כל כך מספיקה... ובוודאי לא כמו שהוא דמיין לפני שהוא יצא... וכן בביזנס הדברים לא כל כך פשוטים... נדרשת השקעה ועוד השקעה בדמים ובדמים... ועם כל זאת לחצים ועוד לחצים דאגות ועוד דאגות וכמובן גם מריבות וגם אחרי הכל הרווחים לא כ"כ גדולים... ובוודאי לא כמו שהוא דמיין...

זה מה שבא ירמיה לרמוז בכתוב הפסוק - כשהם עזבו את מקור מים חיים זה היה בשביל 'ב'ארות' בורות מלאים בתאוות עולם הזה ותענוגיו, אך אחרי שכבר התחילו לחצוב אותם - הם גלו 'ב'ארת', בורות חסרים...

ואם ישאל השואל: הלא זהו פשט הפסוק; לא רק הרמז שבכתוב, אף אתה אמור לו שהוא לא הגיע להבנת הפשט... הפשט אומר שתענוגות העולם הזה אינם משתווים לסיפוק רוחני של קרבת א-לוקים, והרמז בא לרמוז שגם תענוגות העולם הזה שהוא דמיין שיהיו לו אינם כמו שדמיין...

מודים אנחנו לפניך, שאנו עמלים ומקבלים שכר...

"שמונה ימי מילה"?

מי שלמד בימים האחרונים את הדף-היומי, סביר להניח שגילה חידוש מופלא (שמסתבר שלא ננקט להלכה) והוא מן הגמרא בשבת קלו, א כמדומנו: "ילוד שאמו ילדה אותו בצורה חריגה (יוצא דופן, כגון בניתוח קיסרי) ואין בה דין טומאה לאחר הלידה, הרי שגם הבן לא נימול רק ביום השמיני אלא נימול כבר ביום הראשון (!) והוא פלא.

הגמרא למדה זאת מההיקש שאנו מוצאים בפסוק בין דין טומאה וטהרה של לידה לבין וביום השמיני יימול בשר ערלתו, מזה משמע שזה תלוי בזה.

עם זאת, היה אפשר לשפוך תבלין על דברי הגמרא, ובעצם זו שאלה: מדוע הגמרא לא נקטה סברא זו. הרי בגמרא בנדה (ל, ב) שנינו שמפני מה אמרו מילה לשמונה? כדי שלא יהיו אביו ואמו עצבין (בגלל הדין טומאה) וכולם שמחים בסעודת המילה.

ומעתה היה מקום לומר סברא נהירה ופשוטה: אם עילת מילה בשמונה דווקא הינה בגלל הדין טומאה ("כדי שלא יהיו אביו ואמו עצבין"), אפשר לומר בפשטות, שבמקום שלא חלים דיני טומאה - שוב אין עילה זו ומדוע שלא ימולו כבר ביום הראשון? והוא נפלא.

והן אמנם, שמדובר בסברא שבעצמה לא ברורה דיו, שכן דין מילה בשמונה הוא לפני הכל גזירת-הכתוב ואך לרבי שמעון דנים אנו "טעמא דקרא" (ראה עוד סנהדרין כ, א). אך מכל מקום יש לדון בזאת.

ולמען האמת חבר הראני כי רש"י בניה שם נקט ששאלת הגמרא מפני מה מילה בשמונה - ולא בשבעה, אך אין הווה-אמינא שמילה בראשון וכדברי הגמרא דנן.

כך או כך, יש מכאן להעלות מזור לתמיהה ידועה בפייט שאנו אומרים בהגדה של פסח "שמונה ימי מילה". ותמהו הכל: הלא רק יום השמיני הוא מצוות המילה ולא "שמונת!" ויש שדחקו ליישב לפי דברי התוספות רי"ד (קידושין לד, א) לפיהם יש חובה על האב למול כל שמונת הימים - להכין צרכי מילה, כחלק מחובת המילה של יום השמיני עצמו.

אך לדברינו הלא התשובה פשוטה: אכן יש "שמונת ימי מילה", שכן ב"יוצא דופן" למשל מלים כבר ביום הראשון! ועיין.

רכבת שמימית בדרך לחיפה

חורבן פינת בניין..

בשעתו הלכתי לנחם אבליים אבא שיום טרם לכן השיא את בנו במזל-טוב. בכך נבצר ממנו להשתתף ב שבת חתן לבנו. הוא ביקש ממני לומר מספר דברים בפני האבליים ואלו הדברים שאחרתי, שלדעתי כה חיוניים לבניית בית יהודי:

החתן שמקים בית יהודי שובר כוס מתחת לחופה, זכר לחורבן. הוא גם מניח אפר מקלה על ראשו ואומר: אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתי (בבא בתרא ס, ב).

אילו היה מכוון למה שאומר, ספק אם היה אומר זאת. הוא בעצם כעת, בלב השמחה העצומה בה הוא שרוי, מזכיר דברי אבלות על ירושלים החרבה.

אבל אני חושב ששני מסרים שזורים בכך: האחד - שבית יהודי לא נבנה רק על אדני פרצי שמחה. הוא נבנה גם מרגעי דכדוך ועצבות שמביאים לתנופה חדשה. האבלות על החורבן, מפיחה בנו תקווה לחיים חדשים.

והשני - שזה מסר לא פחות חשוב - שגם בשעת רוממות הדעת, צריך האדם לשתף א הקדוש ברוך-הוא בחייו. וגם בשעת הגיעו ליום חגו, אסור לו לשכוח את צער השכינה.

<<

והנה עוד דוגמא הלכתית מן החיים: אנחנו סוף-סוף מקימים בית יהודי. וכאן, כאשר הבית מטופח עד לעייפה, מבקשת ההלכה מאתנו להותיר אמה לא מסוידת, זכר לחורבן ירושלים.

המעשה הזה, שבעיניי ארציות נראה כמעשה של כיעור בבית - הוא בעצם מעשה של טיפוח. כלומר: הוא מזכיר לנו שהקדוש ברוך-הוא, הוא בן-לוויה בחיינו. גם בחיינו הגשמיים כביכול. יציקת תוכן בחיי המשפחה שלנו, כמו למשל מה שלימדו חכמינו זכרונם לברכה, כי בית שיש בו תורה בלילה - אינו חרב ביום המלמד על חשיבות הלימוד דווקא בבית, יכולים להפיח חיים בלבבות.

כך נראה בית יהודי.

זמני לחץ בבית. הם חלה בלתי-נפרד מהחיים, ודווקא בזמנים שמחים ומרגשים מאד, לקראת שבתות וחגי השנה, לפני יציאה לחתונה משפחתית או נסיעה מרגשת וכיו"ב. זה תופס את כל אחד מאתנו, אלא שאת אלו שמוכנים לכך מראש, והחכימו עם מכה עצות וטיפים מעשיים עושים ומה לא עושים בשמני לחץ. הם יודעים לצלוח זמנים אלו בלי עגמת נפש וסיבוכים, אדרבה עם שמחה ומאור פנים.

כמה מצער שלפעמים בני הזוג מייחלים חודשים ארוכים לצאת ולשמוח בחתונה משפחתית, וכשהיום המאושר מגיע, באוירת הלחץ של ערב חתונה נוצרים חיכוכים מיותר על דברים של מה בכך, ובני הזוג יוצאים פגועים ועצובים, רק עם 'מסיכה' של כאילו שמחים.

***

הרב זצ"ל סיפור מדהים ואמיתי על התנהגות מופתית בזמן שכזה, ועל 'מופת' שאירע לאיש אודות התנהגותו, כי רצה אלוקים את מעשיו, וכך סיפור:

היו בני זוג שהתגוררו בבני ברק והיו צריכים לנסוע עם הרכבת לחיפה לרגל שמחת חתונה משפחתית. הרכבת יוצאת בשעה פלונית, וכידוע תחנת הרכבת נמצאת מחוץ לעיר בני ברק, ולוקח זמן עד שמגיעים אליה.

אדהכי והכי ההכנות נמשכו אצל האשה והשעה התאחרה מאד, הוא מסתכל על השעון ורואה שהשעון לא עומד... הוא חושב לעצמו שכבר הגיע הזמן לעשות כאן משהו, מה יהיה הרי באמת יאחרו את הרכבת, ואז הוא החליט לא נורא, יאחרו, מילא. הוא לוקח גמרא ומעיין בה ולא איכפת לו שום דבר.

האשה סיימה את ההכנות ארבע עשרה דקות (!) לפני שהרכבת יוצאת מהתחנה הסמוכה לבני ברק. לכאורה אין שום אפשרות בעולם לצאת מהעיר ולהגיע לרכבת בארבע עשרה דקות, אבל הוא שותק. הוא כמו קיר. בני הזוג לוקחים את המתנה שהכינו לחתונה שאליה היו אמורים להגיע בחיפה ויורדים למטה, כשהם יוצאים מהבנין, עוצר אותם שכן שנהג ברכב ושואל אותם לאיפוא הם צריכים לנסוע, והם עונים לתחנת רכבת, מתברר שהנהג ההוא נוסע גם כן לרכבת.

הלא יאומן קרה, הם מגיעים לרכבת לא בזמן אלא דקה לפני הזמן ועולים לרכבת לחיפה...

היהודי הזה חושב לעצמו הרי זה ממש שלא בדרך הטבע, בדיוק השכן היה צריך גם להגיע לרכבת... אלא כשבן אדם עושה לפניו משורת הדין עושים גם לו לפניו משורת הדין, כך זה הולך, כל המעביר - מעבירין לו.

והנה ההמשך של הסיפור: אודות להתנהגותו המופתית שלו, וההשגחה המיוחדת לה זכו, היו שרויים כל הדרך במצב רוח טוב, בלי תרעומת ובלי סגירת חשבונות, הכל טוב ויפה, מגיעים לחיפה וצריכים לרדת מהרכבת, הם כבר ירדו מהרכבת ועמדו בחוץ, ואז האשה נזכרת ששכחה את המתנה ברכבת, הוא רץ לרכבת ומוריד, הכל הסתיים בכי טוב.

ואז הוא עושה האיש לעצמו חשבון צדק, שזה הכל קרה בגלל שהיה שקט ושלוה ונעימות בכל הדרך לחיפה, אם הוא היה ברוגז עליה, הנסיעה הייתה חמוצה ובמצב כזה הראש של כל אחד מונח בתוך החמיצות והתרעומת, המתנה היתה נשארת ודאי ברכבת, והיו נזכרים אחר שהרכבת כבר נסעה, והוא היה צריך להתחיל להתרוצץ לכאן ולכאן, למחלקת אבידות ומציאות וגו'.

וכך שוב הראו לו מן השמים, אתה תעשה את שלך עם בנעימות - תזכה גם שיהיה איתך הנהגה של נעימות, כשאדם מבלוי - הכל הולך טוב.

(מקור: ספר 'עמודיה שבעה' - משנת הבית היהודי מפי הגאון הגדול רבי אברהם גינחובסקי זצ"ל. מערכת שמע לזיכוי הרבים: קו עמודי הבית - 074792916.

בעזרת השם בשבועות הקרובים נביא עוד מגוון עובדות מרתקות בסגנון ייחודי זה מאוצרות הספר. מוזמנים לעקוב ולהתענג.)

צילום: מיכאל חורי

א.י.פ.

"תשעת ימי דגים"

או: איך הגיב השוטר ללמדן שהגיב לדו"ח שביקש להשית עליו ב"קם ליה בדרכה מיניה"? << מהשבות כנות ערב תשעה באב תש"פ

באופן תמוה למדי הפייט בפיוט אחד מי יודע הנאמר בשלהי ליל-הסדר לא מזכיר בקטע של תשעה מי יודע-תשעה ימי דגים, של תשעת ימי מנחם-אב..

בדור שלנו לעיתים יש שמתקשים עם העול של תשעת הימים. אז מוצאים מתכונים נהדרים של דגים לתשעת-הימים, ואופס, יש אפילו חגיגה. (מי צריך בשר, עם דגים כל-כך טעימים?). קשה עם האיסור ללבוש בגדים מכובסים? מה הבעיה-נזרוק על הרצפה, וזה יעבור.

אבל בכנות אני שואל את עצמי ואת כולנו: נעזוב רגע את הפן ההלכתי והיהודי של האבלות על חורבן המקדש וחורבן צביון העם היהודי, האם למעננו-ואולי גם למען ילדינו-לא כדאי שנצל את ההזדמנות ונצל בדור המפונק והנהנתן שלנו - את הצאנס כדי לסבול או להקריב בשביל ערכים החשובים לנו? האם כשאנחנו מגיעים לצומת-דרכים הזו של הקרבה אנחנו חייבים לברוח? קצת לא נעים, נכון, אבל יותר לא נעים המצב הרוחני של עם ישראל. מותר לעשות משהו למען זה. זה לא הכצעקתה.

לא חייבים מיד לרוץ ולמצוא אלטרנטיבות שמייבשות את החינויות של הימים המרוממים הללו המסוגלים להבעת אכפתיות כלל-ישראלית כנה, בחינת: תשתפכנה אבני-קודש בראש כל חוצות.

<<<

החסיכות-כמשל פשוט.

אין זה סוד, שאצל רבים-בייחוד בימים מהבילים כמו הללו-המסיכה היא סיוט-הסיוטים. נכון, לפי הערכת גורמי הבריאות היא עשויה לשמור עלינו ועל הסובבים אותנו מפגיעת הנגיף, אבל עדיין מדובר בעול מעיק.

וכאן מגיע המבחן. נכון, זה קשה, יהיו כאלו שאפילו יאמרו לא יעיל, אבל המסיכה היא התעודת-זהות הכי בסיסית שלנו. כאן השאלה האם אנחנו שומעים לרבותינו גם כשהימין נראה שמאל. בדיוק כשם שבבחירות אנחנו מצייתים להם, למרות שיש לנו ביקורת קשה כלפי אי-אלו נציגים. אבל לא זו הנקודה. זו שאלה של שייכות. זו שאלה של קבלת מרות בתמימות, בלי להרהר. נקודה. כאן אנחנו מראים לילדינו שלפעמים מקריבים בשביל האמונה, בשביל הערכים. שאנחנו עושים דברים גם כשלא תמיד זה נח רק בגלל שיש לנו ערכים עליונים יותר, מרוממים יותר, למענם כל זאת.

זוהי הקרבה למען המטרה.

<<<

ולסיום, אנקדוטה מצחיקה ועצובה גם יחד:

בשבוע האחרון נתקל שוטר חמור-סבר ביהודי נטול-מסכה שחצה את הכביש שלא במעבר-החצייה. ביקש השוטר לקנוס אותו על שתי העבירות גם יחד. קם לי בדרכה מיניה, פלט לעברו בחצי-חיוך הלמדן הסורר.

ומה הגיב השוטר? תקשיבו טוב: טוב, אם אתה דובר אנגלית, אני לא יכול לתת לך קנס. לך לשלום!

הבורות, הניתוק והניכור מולידים המון כאב על מצבו הרוחני של עם ישראל, בייחוד בימים אלו בהם אנו מביעים אכפתיות כלל-ישראלית. כששוטר רואה מושג תלמודי כמושג באנגלית אז אבוי לנו.

ויהי רצון שייבנה בית-המקדש ואתו כל קומתו הרוחנית השבופה של עמנו!

ישראל רחמים בני רחמנים!

נא העתירו בתפילה והרבו תחינה ובקשה לרפואת האברך הצעיר, אב לשישה ילדים רכים השרוי במצב קשה מאוד וזקוק לרחמי שמיים מרובים: הרב חזקיהו רפאל אליהו אליעזר בן תורת לרפואה שלמה בקרוב!

נוער מתמודד. דילמת 'יום ראשון'. מי אני? איך מרגישים את השני?

כשאתם עומדים בפרשת דרכים...

ניתן להשיג את הספר

'פרשת דרכים' - 400 עמודים גדושים

ברעיונות מקוריים על הפרשיות מהגיליון, בליווי איורים מושכי-עין.

מוחיר סמלי לזיכוי הרבים: 10 ש"ח. לא ניתן להשיג במייל.

לפרטים,

מייל המערכת: abyisrael@gmail.com